

JOAN MIQUEL *IN MEMORIAM*

Joan Miquel va morir inesperadament el 16 d'octubre d'enguany a la ciutat alemanya de Munic, mentre realitzava una estada de recerca al Leopold Wenger Institut. El professor Miquel era catedràtic emèrit de Dret Romà de la Universitat Pompeu Fabra i va ser degà de la Facultat de Dret de la mateixa universitat fins al moment de la seva jubilació. Durant els anys en què va ser catedràtic emèrit, va impartir l'assignatura Institucions Jurídiques Comparades, assignatura per la qual s'interessaven els millors alumnes de la Facultat. També impartia docència als alumnes de tercer cicle que preparaven treballs de recerca per a assolir el grau de doctor.

Joan Miquel va ésser un professor extraordinari, sempre preocupat per l'aprenentatge dels alumnes. Una de les seves monografies més emblemàtiques, *Aenigma*, va ser dedicada als alumnes de la Facultat de Dret de la Universitat de La Laguna, on ell mateix havia pres possessió del càrrec de catedràtic i on va restar vint anys de la seva trajectòria acadèmica. Joan Miquel ha deixat obres de caràcter docent d'un valor extraordinari. La seva *Historia del derecho romano* i el seu manual d'institucions *Dret privat romà* han iniciat moltes generacions de juristes de la universitat espanyola. S'ha de citar també una obra original de casos pràctics, pensada amb criteris de modernitat i que permet que cada alumne, elegint una de les diverses alternatives de resposta a la qüestió plantejada, se situï responnent les qüestions que es proposen. L'obra es titula *Quaestiones, docencia del derecho a través del casuismo romano*.

Si examinem la producció científica del professor Joan Miquel, podrem observar que Miquel va treballar una varietat notable de temàtiques, sempre amb una metodologia avançada i fins i tot provocadora: crítica textual de les fonts jurídiques, lògica estoica i retòrica, dret patrimonial romà i modern (el seu arbre lògic per a explicar la transmissió de la propietat en el dret romà clàssic quedarà per sempre) i dret de família des de la perspectiva del dret comparat. És important destacar que aquesta varietat de temàtiques evidencia idees importants del pensament de Joan Miquel, entre les quals destaca la imperiosa necessitat del rigor metodològic, idea que prové dels seus coneixements sobre lògica i que el portà a parlar moltes vegades de la unitat de la ciència.

Joan Miquel va tenir contactes freqüents amb instituts de recerca alemanys, italians, nord-americans i japonesos, contactes que li permetien preveure fenòmens culturals i econòmics que anys després serien evidents per a tothom. Es va avançar en preveure la importància del món asiàtic o el potencial dels actuals mitjans d'informació i comunicació.

Joan Miquel es va formar com a professor universitari en una època difícil per als espanyols amb inquietuds: no existien convocatòries regulars de beques ni hi havia facilitats per a instal·lar-se a l'estranger en condicions dignes, de manera que la carrera universitària requeria un plus vocacional. El professor Joan Miquel, ja en plena maduresa personal i professional, va viure la universitat del maig de 1968 i la universitat que es va sentir cridada al lideratge en la revolta contra el règim franquista. En una emotiva necrològica signada per un reconegut catedràtic de dret administratiu, s'explica com es van mobilitzar les forces de seguretat de Tenerife davant l'expectació causada entre professors, alumnes i ciutadania per la presentació del llibre de Joan Miquel sobre la successió d'Octavi August. En aquesta obra es feien encertades al·lusions a l'analogia entre el fenomen de la successió esmentada i els punts neuràlgics del règim dictatorial del franquisme.

Joan Miquel va morir treballant, il·lusionat per iniciar les seves lliçons a la Universitat Pompeu Fabra, il·lusionat per continuar el contacte amb els bons alumnes de la Facultat, per impartir conferències i dirigir treballs de recerca, per conversar amb els seus col·legues sobre les seves investigacions o sobre publicacions recents. La seva estimada família, els seus deixebles, els seus amics, els seus alumnes, tots pensarem en ell moltes vegades i durant molt de temps: segur que el seu esperit inquiet continua actiu, i no hem de descartar que pugui estar cercant els juristes Gai, Cels, Salvi Julià o Justinià per a preguntar-los sobre algun text la interpretació del qual no li semblava prou satisfactòria. Queda per a tots nosaltres el seu record, i queden també les seves publicacions, que destil·laran saviesa per a moltes generacions futures.

Desembre de 2008

Encarnació Ricart Martí
José Luis Linares Pineda
Victoria Sansón Rodríguez
Carmen Tort-Martorell Llabrés